

Preporuke stanovništvu u slučaju visokih vrijednosti ozona (O₃)

Ozon je bezbojan do svijetlo plavi gas, slatkog mirisa. Iako je čovjeku na Zemlji potreban na velikim visinama (stratosferni ozon) kao osnovna komponenta koja upija UV zračenje u gornjim slojevima atmosfere, u prizemnim slojevima (troposferni ozon) vještački je polutant i komponenta je fotohemijskog - ljetnog smoga. Kao što i sam naziv govori, ova pojava visokih koncentracija izuzetno je karakteristična u ljetnom periodu. Kada Sunce sija, izduvni gasovi automobila se kombinovanjem pretvaraju u prizemni ozon. Period maksimalne koncentracije je ljeti u ranim popodnevnim satima. Izgled: braon-bež izmaglica.

Izloženost povišenim koncentracijama ozona u dužem vremenskom periodu izaziva kašalj i iritaciju grla ili osjećaj peckanja u disajnim organima. Smanjuje funkciju pluća, čime se otežava duboko disanje. Može oštetiti i izazvati upale disajnih puteva. Pogoršava već postojeće bolesti pluća, uključujući astmu, emfizem i bronhitis. Povećava učestalost i intenzitet astmatičnih napada. Ponavljajuća oštećenja pluća osoba u razvoju (djece) mogu dugoročno uticati u odraslom dobu, tako što mogu izazivati smanjenje funkcije pluća i vjerovatno je jedan od brojnih mogućih uzroka razvoja astme. Takođe, glavobolja može biti uzrokovana izloženosti povišenim koncentracijama ozona. Kratkoročno izlaganje manje povišenim koncentracijama, kod zdrave populacije najvjerovatnije neće izazvati simptome.

Preporuke za stanovništvo su:

- U periodu od 11 – 16h izbjegavati dugotrajan boravak na otvorenom u blizini saobraćajnica i u gradskoj sredini. Izbjegavanjem boravka u ovom vremenskom periodu ljeti dodatno ima pozitivan uticaj na zdravlje i zbog visokih temperatura.
- Smanjiti korištenje privatnih automobila (korisno bi bilo da više osoba putuje jednim automobilom), te koristiti sredstva javnog gradskog prevoza ili bicikla.
- Provjetravanje radnih i životnih prostora vršiti redovno u periodima najnižih koncentracija zagađujućih materija.
- Smanjiti pušenje cigareta i boravak u zadimljenim i neventiliranim prostorijama.
- Redovno boraviti na čistom zraku na obližnjim planinama koliko mogućnosti dozvoljavaju.
- Pratiti sredstva informisanja i obavještenja stručnih institucija o proglašenju pojedinih epizoda prema količini zagađujućih materija, a u skladu sa trenutnom vremenskom situacijom.

- Preporuke se posebno odnose na osjetljivu populaciju stanovništva. U osjetljive populacione grupe stanovništva spadaju hronični plućni i srčani bolesnici, stariji građani, djeca, trudnice, ali i osobe koje imaju oslabljen imunitet, prekomjernu tjelesnu težinu i dijabetes. Zdravstveno stanje navedenih grupa podložno je jačem uticaju polutanata od osoba koje nisu navedene. Potrebno je uzimati dovoljne količine tečnosti, vitamina i minerala, te se adekvatno oblačiti.
- Za hronične bolesnike važi preporuka da koriste svoju redovnu terapiju kao i da obavljaju redovne kontrole kod nadležnog ljekara.

Informacije o koncentracijama ozona i indeksu kvaliteta zraka možete pratiti na web lokaciji Federalnog hidrometeorološkog zavoda:

<https://www.fhmzbih.gov.ba/latinica/ZRAK/AQI-satne.php>

Ozon se u Kantonu Sarajevo trenutno prati na četiri lokacije/automatske stanice: Bjelave, Otoka, Mobilna (trenutno stacionirana na području Opštine Novi Grad) i Ivan Sedlo.

Građanima se apeluje da poštuju zdravstvene preporuke u cilju poboljšanja kvaliteta života i proširenja svijesti o štetnosti zagađenog zraka po ljudski organizam, biljni i životinjski svijet, te na taj način preventivno djeluju u granicama svojih mogućnosti i da svojim ponašanjem i aktivnostima dodatno ne doprinose zagađenju zraka!